

ORGANIZATORI

Muzej grada Splita
Društvo prijatelja kulturne baštine Split

POČASNI PREDSEDNIK ORGANIZACIJSKOG ODBORA

Andro Krstulović Opara, gradonačelnik grada Splita

ORGANIZACIJSKI ODBOR

dr. sc. Stanko Piplović
mr. sc. Tea Blagaić Januška
Marijan Čipčić
Edo Šegvić

GLAVNI POKROVITELJ

POKROVITELJI

**SREDNJA
DALMACIJA**
Turistička zajednica
Splitsko-dalmatinske županije

ZNANSTVENI SKUP

SPLITSKI GRADONAČELNICI

OD POHRVAĆENJA SPLITSKE OPĆINE
DO KRAJA PRVOG SVJETSKOG RATA (1882.–1918.)

Utorak, 8. svibnja 2018. u 09.00 h
MUZEJ GRADA SPLITA

PROSLOV

Od početka XV. pa sve do XX. stoljeća Dalmacija, a s njom i Split, bila je pod tuđinskom vlašću. U razdoblju od oko pola tisućljeća njom su upravljali i sudbinu joj određivali Mletačka Republika, Francuzi te Habsburška Monarhija čija se vlast u ovom hrvatskom kraju protezala puno stoljeće, sve do završetka Prvog svjetskog rata 1918. godine. Za to vrijeme Habsburška je carevina doživjela znatne društvene promjene. U početku je bila apsolutistička monarhija koja se postupno preobrazila u ustavnu državu. Razlog tome je bio u općem napretku društvenih odnosa. Pored toga, rasla je i nacionalna svijest brojnih naroda koji su u njoj živjeli.

Dalmacija je tako 1861. dobila izvjesnu samoupravu, utemeljen je Pokrajinski sabor i Zemaljski odbor. U okviru tih novih prilika razvijao se i stranački život. Dvije stranke su tada prevladavale u Splitu: Autonomna stranka na čelu s dr. Antonijem Bajamontijem i Hrvatska narodna stranka koju je vodio dr. Gajo Bulat. Prva se zalagala za samostalnu pokrajinu Dalmaciju u okviru Monarhije, a druga se borila za sjedinjenje s banskom Hrvatskom.

Sve strane vlasti uvodile su u Dalmaciju svoje upravne sustave, na položaje postavljale tuđince, uvodile svoju kulturu i talijanski jezik u službenu uporabu. U gradovima je to nailazilo na prihvaćanje. S druge strane, većina pučanstva u manjim mjestima i selima uspjela je sačuvati svoj način života, govor, tradiciju i običaje.

Kako je samosvijest naroda rasla, sve više se narod zalagao za svoj identitet i svoja prava u Splitu i Dalmaciji. Borba između autonomaša i narodnjaka za političku se vlast sve više zaoštravala. Narodna stranka je jačala, dobivala je sve više pristaša koji su se u Splitu okupljali u Slavljanskoj narodnoj čitaonici, društvu Slavjanski napredak i knjižari Morpurgo na Narodnom trgu. Važnu ulogu u ujedinjavanju imala je i Narodna glazba. Konačno su narodnjaci 1882. godine pobijedili na općinskim izborima u Splitu. Bio je to jedan od značajnijih događaja u prošlosti grada. Zadnji autonomaški načelnik bio je Antonio Bajamonti, kojega su, nakon njegova pada 1880. godine, privremeno zamijenila dva komesara. Prvi narodnjak, a ujedno i prvi Hrvat na čelu splitske Općine bio je Dujam Rendić Miočević izabran 1882., a naslijedio ga je 1885. Gajo Bulat. Do završetka Prvog svjetskog rata 1918. bilo je na načelničkoj dužnosti ukupno devet načelnika, s time da ih je još troje bilo na čelu splitske Općine u svojstvu komesara.

U razdoblju od 35 godina Split se proširio i njegovo je stanovništvo poraslo s oko 12.000 na 20.000 stanovnika. Pored novih javnih građevina i stambenih zgrada koje je podigla država, i Općinska uprava je mnogo doprinijela izgradnji komunalnih objekata vlastitim sredstvima. Uređena je tako nova vijećnica kao sjedište Općinske uprave na Narodnom trgu, sagrađena je suvremena klaonica, općinsko kazalište, podignut je spomenik pjesniku Luki Botiću na Prokurativama. Godine 1908. podignut je Hrvatski dom u kojem su svoje mjesto našla sva hrvatska kulturna društva u gradu. Uređena je tržnica i plinska javna rasvjeta te je proširena vodovodna mreža.

dr. sc. Stanko Piplović

PROGRAM

09:00 Pozdravni govori

- **Pozdravne riječi predstavnika organizatora i pokrovitelja**

09:30 Prva sesija

Voditelj: **dr. sc. Branko Kasalo**

- **Ante Rendić Miočević:** Dujam Rendić Miočević (1882. – 1885.)

- **mr. sc. Gordana Tudor:** Gajo F. Bulat (1885. – 1893.)

- **dr. sc. Stanko Piplović:** Ivan Manger (1893. – 1897.)

- **Branka Despotušić:** Petar Katalinić (1897. – 1899.)

- **dr. sc. Ivanka Kuić:** Vinko Milić (1899. – 1905.)

- **mr. sc. Tea Blagaić Januška:** Ante Trumbić (1905. – 1907.)

12:00 Druga sesija

Voditelj: **dr. sc. Stanko Piplović**

- **Hania Mladineo Mika:** Vicko Mihaljević (1907. – 1911.)

- **Marijan Čipčić:** Vinko Katalinić (1911. – 1912., 1913. – 1914.)

- **Elvira Šarić Kostić:** Teodor Sporn (1912. – 1913., 1917. – 1918.)

- **Ivo Uglešić:** Frane Madirazza (1914. – 1917.)

- **dr. sc. Mladenko Domazet:** Vicko Niseteo (1917.)

- **dr. sc. Branko Kasalo:** Josip Smodlaka (1918.)